

3. Гайова Євгенія. Лемківське весілля [Текст] / Є. Гайова // Народна творчість та етнографія. №1. – К.: Інститут мистецтвознавства фольклористики та етнології ім.М.Т. Рильського НАН України, 2008. – С. 80 – 90.
4. Виконавська діяльність народної хорової капели “Лемковина” у контексті розвитку українського народнопісенного мистецтва. [Текст] / О. Фабрика-Процька // Вісник Прикарпатського університету: Мистецтво. Випуск X-XI. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ. – С. 93 – 100.
5. Богдан Стасько, Наталія Марусик. Роман Гарасимчук та його автентичні танці гуцульські. [Текст] / Б.В. Стасько, Н.І. Марусик. – Івано-Франківськ.: ВДВ ЦІТ, 2010. – 283 с.
6. Богдан Стасько. Танці з Прикарпаття. [Текст] / Б.В. Стасько. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2009. – 206 с.

Скобель Ю.М.

ЛЕМКОВСКИЙ НАРОДНИЙ ТАНЕЦ В КОНТЕКСТЕ ХОРЕОГРАФІЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ УКРАИНЫ

В предложенной статье рассматривается ряд проблем связанных с историей и современным состоянием танцевальной культуры лемков, выяснены пути ее сохранения, и последующее развитие.

Ключевые слова: украинский танец, танцевальная культура, хореография.

Skobel I.M.

LEMKIV FOLK DANCE IN CONTEXT OF CHOREOGRAPHIC CULTURE OF UKRAINE

In the offered article the row of problems constrained is examined by history and modern state of dancing culture of lemktiv, the ways of her maintenance, and further development, are found out.

Key words: Ukrainian dance, dancing culture, choreography

УДК 37.011.33 + 373.29

Степанова Т.М.

РЕФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У 80-і р. ХХ СТОЛІТТЯ

У статті дається аналіз курсу держави на реформування в системі освіти, аналіз урядових документів, спрямованих на зміну структури загальної середньої освіти, на навчання дітей у школі з 6 років; на створення комплексів “школа – дитячий садок”. Аналізуються програми для дошкільних закладів України, розроблені в 80-х роках ХХ ст. і спрямовані на підготовку дітей до навчання у школі на етапі їх передшкільного розвитку; дається порівняльний аналіз програм перших класів школи і підготовчих груп дитячих садків щодо наступності змісту навчання.

Ключові слова: реформування освіти, передшкільна освіта, програмно-методичні матеріали, програма, зміст навчання, знання, вміння.

Початок 80-х років знаменувався реформуванням усієї загальної середньої освіти. Розпочався новий етап розбудови і реформування насамперед передшкільної освіти. Сутність реформи було відображено в “Основних напрямках реформи загальноосвітньої та професійної школи” (від 12 квітня 1984 р.) та низці постанов Уряду, в яких конкретизувалися заходи практичної їх реалізації [7].

В означеному документі зверталась особлива увага на ідейно-політичне виховання дітей і учнів, формування у них “марксистсько-ленінського світогляду, почуття відповідальності, організованості й дисципліни” [7]. У документі закликалось “підвищити пильність до підступів агресивних сил імперіалізму, які активно атакують соціалізм” [2: 327].

“Основні напрями...” були спрямовані на зміну структури загальної середньої освіти, а саме: середня загальноосвітня школа відтепер стає одинадцятирічною, а навчання дітей у школі пропонувалося розпочинати з 6 років, оскільки, як зазначалось у документі, “воно підготовлено системою дошкільного виховання, що охоплює абсолютну більшість дітей, досвідом їх навчання у дитячих садках і школах” [2].

Водночас в “Основних напрямках...” зазначалось, що перехід дітей 6 років до навчання у школі “повинен здійснюватися поступово, впродовж декількох років, починаючи з 1986 р., з урахуванням бажання батьків, рівня розвитку дітей, місцевих умов та створення додаткових учнівських місць і підготовки учительських кадрів” [2: 328].

У документі було також зазначено, що в перші роки діти будуть вступати до школи паралельно із 6 і 7 років, а “навчання дітей 6-річок буде здійснюватись за **єдиною** програмою як у школі, так і в дитячому садку” [2: 328].

Таким чином, реформа стосувалася насамперед змісту передшкільної і початкової освіти. На законодавчому рівні вимагалось розробити єдині програми (єдиний зміст) передшкільної і шкільної освіти (1 клас), незалежно від того, де будуть навчатись 6-річки – в дитячому садку чи школі.

Метою статті є характеристика змісту передшкільної освіти як проміжної ланки в підготовці дітей дошкільного віку до навчання у школі в період її реформування.

У наказі Міністра освіти (№ 15-М від 22.02.85 р.) зазначалось, що для здійснення в 1986 – 1990 роках переходу на навчання дітей у школі з шестирічного віку, починаючи з 1986 року, використовувати також дошкільні заклади для навчання цих дітей за програмою першого класу [2].

Щодо цього, пропонувалося в дитячих садках організувати групи (класи) дітей шестирічного віку з кількістю 25 – 30 дітей, які мешкають у мікрорайоні школи. При цьому, в такі класи (групи) зараховують дітей, яким на 1 вересня виповнилося 6 років. Діти (учні), які закінчили 1 клас у дитячому садку, переводяться у другий клас школи [2: 4].

Уже в травні 1984 року Постановою Ради Міністрів СРСР “Про подальше поліпшення суспільного дошкільного виховання і підготовку дітей до навчання у школі” було зобов’язано всі Міністерства союзних республік, АПН СРСР та науково-дослідні педагогічні інститути союзних республік “розробити і ввести в дію у 1984/1985 рр. **типову програму** виховання і навчання дітей у дитячому садку, програмно-методичні документи, підручники і навчальні посібники, а також “Положення про дитячий дошкільний заклад” і ввести його в дію з 1 січня 1985 року в усіх дошкільних закладах союзних республік, незалежно від їх відомчої підпорядкованості [2: 329]. Постановою було визначено доцільним створення в сільській місцевості, при наявності відповідних умов, навчально-виховний комплекс “школа – дитячий садок”. Наголошувалося на необхідності дотримуватися планів будівництва дитячих дошкільних закладів. Були також введені нові норми харчування, розміри плати за утримання дітей у дитячих дошкільних закладах (зі значним її зменшенням для льотних категорій сімей). Постановою були зрівняні в правах з вихователями старших груп вихователі, які працювали в ясельних групах: для них був встановлений 6-годинний робочий день і щорічна відпустка тривалістю 36 робочих днів. Різним міністерствам і відомствам було доручено збільшити кількість і покращити якість продукції для дітей: іграшок, книжок, дидактичних матеріалів тощо [7: 101].

Було також визначено завдання з розвитку педагогічної теорії. Академії педагогічних наук СРСР, науково-дослідним інститутам педагогіки, відповідним кафедрам педагогічних інститутів було доручено активізувати здійснення фундаментальних досліджень, спрямованих на розробку проблем дошкільної педагогіки і психології, на вивчення основних закономірностей розвитку дітей дошкільного віку. Особлива увага зверталась на необхідність розробки “методів формування всебічно розвиненої особистості дитини в умовах суспільного і сімейного виховання” [7: 101].

Квітневим пленумом ЦК КПРС (1984 р.) було оголошено 1 вересня всенародним святом – Днем Знань, і внесено зміни до статуту ордена Трудової Слави про нагородження

педагогічних працівників народної освіти. У реформі зазначалося, що трудове виховання – це важливий фактор формування особистості і засіб задоволення потреб народного господарства в трудових ресурсах. Було удосконалено структуру освіти, а саме:

- початкова школа – 1 – 4 класи;
- неповна середня школа – 5 – 9 класи;
- середня загальноосвітня і професійна школа – 10 – 11 класи загальноосвітньої школи, середні професійно-технічні училища, середні спеціальні навчальні заклади.

Отже, до структури освіти дошкільні заклади не було включено. Проте **зазначалося, що навчання дітей у школі повинно починатися з 6-річного віку** і, таким чином, тривалість навчання у початковій школі збільшувалась на один рік [7: 41].

В ухвалюючій частині Постанови зобов'язувалося створити при Міністерстві освіти СРСР загальносоюзну міжвідомчу раду з питань суспільного дошкільного виховання.

24 серпня 1984 року наказом Міністерства освіти СРСР було затверджено “Положення про всесоюзну міжвідомчу раду з питань суспільного дошкільного виховання” з метою здійснення єдиної державної політики, координації дій міністерств і відомств, яким підпорядковані дошкільні заклади.

Отже, означеними документами було завершено процес уніфікації змісту, форм і методик навчання і виховання дітей у дитячих садках від першого року життя до підготовчої до школи групи.

У 1985 році було розроблено й увійшло в педагогічний обіг нове “Положення про дитячий дошкільний заклад”, в якому було визначено типи дитячих садків: дитячі ясла-сад (основний тип), дитячі ясла, дитячий садок; групи та їх наповнюваність, права та обов'язки всіх працівників дошкільних закладів.

На реалізацію рішення постанови в 1984 році під редакцією Р.Курбатової і М.Поддякова була опублікована “**Типова програма виховання і навчання в дитячому садку**” [8].

На основі “Типової програми...” було рекомендовано створювати програми в союзних республіках. Навіть були визначені межі, в яких могли здійснюватися “творчі пошуки” республіканських наукових і навчально-методичних установ. Вказувалося, що “основний зміст програмових завдань” повинен бути збережений. Заперечувалося “довільне розширення або скорочення програми”. Водночас зазначалося, що зміст програм мав бути доопрацьований з урахуванням “національної специфіки республіки, її кліматично-географічних, економічних, культурних особливостей”. До програм рекомендувалося включити національні літературні, музичні та художні твори, народні ігри тощо. В Україні така програма була підготовлена і видана під назвою “Програма виховання та навчання в дитячому садку” (1986 р.) під редакцією Є.Таранової [6].

Проаналізуємо зміст українського варіанту програми.

Як зазначалося в пояснювальній записці, в новій програмі порівняно з попередніми був насамперед збагачений зміст навчально-виховної роботи, підвищені вимоги до рівня розвитку дітей у різноманітних видах діяльності, а також пропонувалось здійснювати навчання за діяльнісним підходом. Лейтмотивом нової програми, як засвідчив аналіз, було збагачення і розширення знань дітей за всіма її розділами.

Упродовж 1984 – 1985 років дошкільні заклади працювали за російським варіантом “Типової програми виховання і навчання в дитячому садку” [1].

Зміст навчально-виховної роботи було подано за двома розділами: “Організація життя і виховання дітей” і “Навчання на заняттях” зі специфікою змістового аспекту в кожній віковій групі та орієнтацією на розвивальний характер навчання.

Так, у розділі “навчання на заняттях” вперше було визначено у старшій групі (шостий рік життя) формування елементарних умінь навчальної діяльності, як-от: уміння організувати свою діяльність, діяти відповідно з вимогами вихователя, узгоджувати свої дії з діями інших дітей.

Значно ускладнився зміст навчання і в інших розділах: дітям пропонувалися додаткові знання про героїчну працю радянських людей, творчість класиків радянської літератури, мистецтва, музики. Нові художні твори, що повинні сприяти вихованню у дітей патріотичних почуттів і любові до Батьківщини.

Зазначимо, що розділи “Ознайомлення з навколишнім” і “Виховання інтересу до явищ суспільного життя” вперше було виокремлено в самостійний розділ освітньої роботи, починаючи з другої молодшої групи. Розділ побудовано за тематичним принципом з чітким розмежуванням його змісту за двома напрямками: формування системи знань про довкілля та предметний світ; формування знань про явища суспільного життя.

У новому розділі “Формування уявлень про природу” зміст матеріалу було представлено за трьома лініями, які відбивали найважливіші біологічні закономірності: розмаїття живого й рослинного світу, залежність існування живих істот від чинників зовнішнього середовища. Розділ було поділено на засвоєння змісту про неживу і живу природу за кварталами.

Зазначимо, що в означеній програмі також уперше було виокремлено “Розвиток мовлення” у самостійний розділ з метою формування в дітей власне мовних і мовленнєвих умінь і навичок, як-от: відбір потрібного слова із синонімічного ряду, розвиток виразності мовлення, мовних і немовних засобів, використання прийомів зіставлення, порівняння слів, оволодіння елементами словотворення і словозміни, розвиток фонематичного слуху і звукового аналізу, яких не можна навчити на інших видах занять. У цьому зв’язку було виокремлено також уперше самостійне заняття з розвитку мовлення в усіх вікових групах.

Докладне ознайомлення зі змістом означеного розділу засвідчило переобтяженість запропонованих дітям мовознавчих знань, починаючи з середньої групи дитячого садка. Так, дітей п’ятого року життя пропонувалося “ознайомлювати з **термінами** “Слово”, “Звук” практично, без визначення [1: 87].

Відчутні ускладнення змісту розвитку мовлення і навчання рідної мови відбулись і в старшій групі (шостий рік життя).

Так, у розділі “Розвиток мовлення” в новому варіанті програми було виокремлено підрозділ “Ознайомлення зі словом і реченням”. Наводимо зміст означеного підрозділу. “Учити добирати слова з різною тривалістю звучання, слова із заданими звуками. Познакомити з термінами “склад”, “наголос”. Учити ділити дво-, трискладові слова на склади, визначати місцезнаходження наголошеного складу у двоскладовому слові. Формувати уявлення про “слово”, “речення”. Учити поділяти речення на слова, складати речення з 2 – 4 слів” [1: 162].

Крім того, окремим розділом презентовано “Навчання грамоти” за кварталами. Зміст означеного розділу було ускладнено ознайомленням дітей шостого року життя специфічною термінологією, як-от: “правильно вживати терміни “слово”, “звук”, “голосний звук”, “приголосний звук”, “твердий приголосний звук”, “м’який приголосний звук”, “наголошений голосний звук”, проводити звуковий аналіз слів (чотири-, п’ятизвукових) різної звукової структури [1: 163].

Як бачимо, запропонований зміст навчання дітей звукового аналізу слів та навчання грамоти, який пропонувався у попередніх програмах дітям сьомого і восьмого років життя, відтепер було “знижено” на два вікові періоди (середню і старшу групу).

Зауважимо, що презентований зміст навчання грамоти для середньої і старшої групи дублює аналогічний зміст добукварного періоду в підготовчих та перших класах школи.

Зміст розділу “Формування елементарних математичних уявлень” було доповнено цифровим позначенням чисел (у межах “5” – для дітей середньої групи, у межах “10” – для дітей старшої вікової групи). Формування уявлень про числа в дітей 5 років відбувалося за допомогою умовної мірки.

Нововведенням в українському варіанті програми став розділ “Російська мова” для україномовних дошкільних закладів. Навчання російської мови у старших групах передбачалося проводити на окремих заняттях за всіма мовними розділами: розвиток

слуховимовних навичок, словникова робота, розвиток граматичних навичок та зв'язного мовлення.

Зазначимо, що дошкільні заклади України працювали за цим варіантом програми до 1991 року.

У 1985 році Управлінням дошкільного виховання міністерства освіти УРСР, Республіканським навчально-методичним кабінетом дошкільного виховання, ігор та іграшок Міністерства освіти УРСР, науково-дослідним інститутом педагогіки і психології УРСР на основі Типової програми навчання і виховання в підготовчій групі дитячого садка було видано “Програму навчання і виховання в підготовчій групі дитячого садка” для дошкільних закладів України за редакцією Є.Таранової [4].

Програми було видано одночасно російською [5] та українською мовами [4].

Порівняльний аналіз чинних програм для підготовчої групи та попередньої програми засвідчив, що зміст навчання дітей за всіма розділами програми, крім навчання грамоти і письма, було продубльовано з підготовчої групи “Типової програми...”.

У програмах для підготовчих груп було збільшено тривалість занять з навчання грамоти до 35 хв., а підготовку до письма пропонувалося здійснювати двічі на тиждень на заняттях з розвитку мовлення та математики упродовж 5 – 7 хв., що механічно збільшувало тривалість означених занять до 35 – 40 хвилин.

Як засвідчив аналіз змісту навчання грамоти дітей 6 років, відбулося його дублювання з програмою першого класу – добукарного і букварного періоду. Відтепер діти вивчали всі літери алфавіту. Їх учили позначати м'якість приголосних буквами **ь, ї, я, ю, є**. Дітей знайомили з апострофом, звукосполученнями “дж”, “дз”. Вчили читати складами і цілими словами, речення і тексти за “Азбукою” (чи “Букварем”), переказувати прочитане. Вчили писати кульковою ручкою в зошиті елементи букв.

Отже, з виокремленням підготовчої групи в системі дошкільного виховання, по суті, було виокремлено новий період навчання дітей – передшкільний, з вектором спрямованості змісту освіти на безпосередню підготовку дітей до школи.

Як засвідчує ретроспективний аналіз державних документів (постанов, наказів) та програмно-методичних матеріалів, зокрема змісту навчання грамоти і письма для учнів першого класу, школа не враховувала набутих знань, умінь і навичок у дитячому садку. Випускники дитячих садків проходили пропедевтичний курс з навчання грамоти, письма, математики та й з інших розділів повторно, що вело до втрати інтересу дітей до навчання.

Пояснявалося таке дублювання тим, що не всі діти 6 років відвідують дошкільні заклади.

З відкриттям підготовчих класів при школах і в приміщеннях дитячих садків з 1986 року всі діти (дошкільні підготовчі групи сьомого року життя, підготовчі класи при дитячих садках та школах) працювали за єдиною програмою, як це і передбачалось постановою 1984 року.

При цьому, зауважимо, програми розробляли науковці початкової освіти.

Як засвідчив ретроспективний аналіз програмної та науково-методичної літератури, виданої в Україні впродовж 80-х років, дошкільне виховання в республіці розвивалося залежно від вказівок керівних освітніх та наукових установ, що знаходилися в Москві. Цей вплив, як уже зазначалося, був одночасно й позитивним, і негативним.

На розвиток як теорії, так і практики дошкільного виховання в Україні впливали результати наукових досліджень російських науковців.

Найбільш популярними були науково-методичні праці психологів: О. Запорожця, Г. Люблінської, Л. Венгера, Ф. Сохіна, М. Поддьякова, Д. Ельконіна; педагогів: О. Усової, Н. Сакуліної, Р. Жуковської, Р. Буре, В. Логінової; методистів: Г. Леушиної, Г. Ляміної, В. Ядешко, Н. Ветлугіної та ін.

У 80-ті роки в Україні значно активізувалася науково-дослідна робота з дошкільної педагогіки та фахових методик. Вона здійснювалася співробітниками відділу дошкільного виховання Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР, відділу психології дітей

дошкільного віку Науково-дослідного інституту психології УРСР, викладачами кафедр дошкільної педагогіки Київського, Запорізького, Рівненського і Слов'янського педагогічних інститутів, які створювали сучасну вітчизняну теорію і методику дошкільного виховання в Україні.

Серед найбільш відомих персоналій, які внесли суттєвий вклад у створення вітчизняної наукової школи, у розробку змісту, форм, методів і методики дошкільної і передшкільної освіти слід назвати такі: Л.Артемова, А.Богуш, З.Борисова, Е.Вільчковський, В.Котирло, О.Лещенко, В.Котляр, З.Лебедева, К.Щербакова та ін.

Групою учених на допомогу вихователям було видано навчально-методичні посібники: “Навчання і виховання дітей дошкільного віку” (1974); “Друга молодша група в дитячому садку” (1987), “Середня група в дитячому садку” (1987), “Старша група в дитячому садку” (1988), “Підготовча до школи група в дитячому садку” (1989).

Крім того, українськими вченими було розроблено й опубліковано низку підручників для студентів педучилищ і ВНЗ дошкільних відділень і факультетів. Серед них: С. Сухенко, Т. Косма, О. Лещенко “Методика розвитку мови в дитячому садку” (1964); О. Лещенко “Методика навчання рідної мови і грамоти” (1972); “Методика розвитку мови в дитячому садку” за редакцією А. Богуш (1977); Н. Яришева “Методика ознайомлення дітей з природою” (1975); С. Веретенникова “Ознайомлення дошкільників з природою” (1968); А. Конфорович, З. Лебедева “Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку” (1976) та ін.

Отже, на кінець 80-х років в Україні була створена досить вагома наукова школа з дослідження і розробки проблем дошкільного виховання дітей.

Значну роль у стимулюванні підвищення якості роботи дошкільних закладів і розповсюдженні кращого педагогічного досвіду продовжували відігравати Виставки досягнень народного господарства СРСР і УРСР. За період 1980 – 1984 років на ВДНГ СРСР і ВДНГ УРСР суспільне дошкільне виховання України представлялося 69 експонентами. Представлене українськими педагогами було оцінено 3 золотими, 6 срібними, 29 бронзовими медалями, 15 дипломами [3].

Нагороди ВДНГ СРСР та УРСР підтверджували вагомий внесок учених і практиків у розбудову системи дошкільного виховання у складі СРСР.

Історіографічний аналіз змісту і форм розбудови передшкільної освіти у 70 – 80 роки ХХ століття дозволив нам виокремити його в загальній періодизації становлення передшкільної освіти як етап реалізації функціонального підходу щодо змісту передшкільної освіти, який виявився у формуванні в дітей дошкільного віку елементів навчальної діяльності, загальнонавчальних умінь і навичок, навчання елементів грамоти, читання і письма, формування елементарних математичних уявлень, необхідних для навчання у школі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богуславская З.М. Особенности ориентировочной деятельности в процессе формирования первоначальных представлений у детей дошкольного возраста / З.М.Богуславская // Вопросы психологии. – М., 1961. – № 3. – С. 93 – 101.
2. История советской дошкольной педагогики. Хрестоматия / Под ред. М.Н.Колмаковой, В.И.Логиновой. – М.: Просвещение, 1988. – 447 с.
3. Ірина Улюкаєва. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні: навчальний посібник / Ірина Улюкаєва. – Донецьк: Юго-Восток, 2008. – Вид. друге, доповнене. – 231 с.
4. Програма навчання та виховання в підготовчій групі дитячого садка / Під ред. Є.А.Таранової. – К.: Рад. школа, 1985. – 77 с.
5. Програма виховання та навчання в дитячому садку / Під ред. Є.А.Таранової. – К.: Рад. школа, 1986. – 208 с.
6. Программа обучения и воспитания в подготовительной группе детского сада / Под ред. Е.А.Тарановой. – К.: Рад. школа, 1985. – 73 с.
7. Про дальше поліпшення суспільного дошкільного виховання і підготовку дітей до навчання в школі / Постанова Ради Міністрів СРСР // Про реформу загальноосвітньої і професійної школи: Зб. документів і матеріалів. – К.: Політвидав України, 1984. – 110 с. (С. 99 – 102).

8. Типовая программа воспитания и обучения в детском саду / Под ред. Р.А.Курбатовой, Н.Н.Поддьякова. – М.: Просвещение, 1984. – 175 с.

Степанова Т.М.

**РЕФОРМИРОВАНИЕ СОДЕРЖАНИЯ ПРЕДШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ В 80-Е ГГ. XX СТОЛЕТИЯ**

В статье дается анализ курса государства на реформирование в системе образования, анализ правительственных документов, направленных на изменение структуры общего среднего образования, на обучение детей в школе с 6 лет; на создание комплексов “школа – детский сад”. Анализируются программы для дошкольных учреждений в Украине, разработанные в 80-е годы XX ст. и направленные на подготовку детей к обучению в школе на этапе их предшкольного развития; дается сравнительный анализ программ первых классов школы и подготовительных групп детских садов относительно преемственности содержания обучения.

Ключевые слова: реформирование образования, предшкольное образование, программно-методические материалы, программа, содержание обучения, знания, умения.

Stepanova T.M.

**REFORM OF PRE AND PRIMARY EDUCATION IN 80-IES OF THE XX CENTURY
OF UKRAINE**

The article analyzes the course of the state to reform the education system, an analysis of government documents, aimed at changing the structure of secondary education, children's education at school from 6 years to create a complex “school – kindergarten.” The programs for pre-school institutions in Ukraine, developed in the 80 years of the twentieth century and aimed at preparing children for school during their preschool development, comparative analysis programs, first grade and kindergarten preparatory groups with respect to the continuity of learning content.

Key words: reform of education, preschool education, software and training materials, program, training content, know ledge and skills.

УДК 371.2(09) Андрієвського

Токуєва Н.В.

**ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ В ПРОЦЕСІ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ
СПАДЩИНІ М. АНДРІЄВСЬКОГО**

У статті розкриваються основні ідеї відомого українського педагога, директора Гадяцької середньої школи-інтернату імені Є.П. Кочергіна Полтавської обласної ради М. Андрієвського щодо становлення і розвитку самостійності вихованців загальноосвітніх закладів інтернатного типу в процесі трудової діяльності.

Ключові слова: загальноосвітня школа-інтернат, навчально-виховний процес, самостійність, трудова діяльність, продуктивна праця, суспільно корисна праця, самообслуговування.

Сучасний стан соціально-економічного розвитку українського суспільства зумовлює необхідність підготовки освічених, моральних, висококваліфікованих, конкурентноспроможних особистостей, здатних до самостійної трудової діяльності, творчої ініціативи, гнучкого ділового реагування і співробітництва, самостійного прийняття рішень. В основі формування активної, творчої спрямованості школярів у їхній трудовій діяльності (розумовій, продуктивній, самообслуговуючій, суспільно корисній тощо) лежить виховання самостійності. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив визначити актуальність